

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

07

Hely

Idő

"1920"

Személy

Szerző:

Cím: A Pesti Napló és az Athenaeum

Forrás:

Pesti Napló

19 Jpn.

1920 II. 20.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A Pesti Napló és az Athenaeum

Ötven év egy irodalmi és nyomdai társulat történetéből: ezt viseli homlokán egy nagyon szép és nagyon érdekes könyv, amelyet félszázados jubileuma alkalmából adott ki az Athenaeum. Nem lenne túlzás, ha a mondatot egy variálták volna, hogy ötven év a magyar irodalom történetéből, mert amint a könyvben, dr. Szabó László értékes művében lapozgatunk, a magyar irodalom és újságírás legszebb emlékei szinesednek meg előttünk.

Külön fejezetet szentel a könyv a Pesti Napló-nak, amellyel az Athenaeumnak negyedszázados, szoros kapcsolata volt. Mikor 1868-ban a híres-neves Emich Gusztáv könyv- és lapkiadóvállalatát, amely abban az időben már „oly nagyra nőtt, hogy fenntartása és irányítása meghaladta egy embernek erejét”, az akkor alakult Athenaeum átvette, Emichnek első dolga volt, hogy a kiadásában megjelenő hírlapok jogviszonyait rendezze. Ezek közé tartozott az akkor már huszadik éviolyamában járó Pesti Napló is, amellyel szemben könnyű volt a kiadó feladata, mert a lapnak szerkesztője, báró Kemény Zsigmond résztvett az Athenaeum alapításában is. Emich egészen új szerződést kötött ebben az évben Keménnyel, hogy ezzel is tisztázhassa a lapnak az új tulajdonoshoz való viszonyát. Érdekesnek tartjuk néhány pontját ideiktatni annak a szerződésnek, mint amely ideális mintáját mutatja a szerkesztő politikai szabadságának és egyúttal bepillantást nyújt az ötvenév előtti sajtó finanszáiba, amelyeket percent szerinti arányba hozni a mai állapotokkal szinte lehetetlen.

I. Meltóságos báró Kemény Zsigmond ur — mondja a szerződés — továbbra is elvállalja a Pesti Napló deak-parti lap szerkesztését és szellemi vezetését, még pedig mai naptól számított öt évi tartamra, azaz 1873-ik évi július 1-ig, mely időtartam alatt báró Kemény Zsigmond ur

más politikai napilap szerkesztését vagy vezetését el nem vállalhatja.

2. Én, Emich Gusztáv s illetőleg jogutódom, tartozom a Pesti Napló című lapot a mostani alakjához hasonlóan s kellően kiállítanom. Az összes előfizetési, hirdetési és mellékletesi bevételek, egyedül hozzám folynak be.

3. Én, Emich Gusztáv, vagy jogutódom, kötelezem magam báró Kemény Zsigmond urnak minden hó elsajén előre szerkesztési havi illeték fejében Ezerötven (f. 1050) forintot austr. értékben fizetni, s így a szerkesztőségi illeték egy évre tisztán Tizenkétezer hatszáz (f. 12600) forintot austr. értékben van megállapítva, s így a szerkesztőségi illetékbe a külön számadatokban helyfoglaló telegrammok, országgyűlési gyorsírók, a külföldi hírlapokra tett előfizetések, a szerkesztőségi iroda lakbéré, fűtési és irodai szükségletek költsége nincs beledrúva.

4. Báró Kemény Zsigmond ur ezen szerződés tartama alatt az összes bevételek és kiadások összehasonlítás után fennmaradó tiszta haszon fele részében osztozunk. Ezenkívül a nettó haszonban csak egy harmadrésben vesz részt.

5. Én, Emich Gusztáv és illetőleg jogutódom beleegyezem és kötelezem magam mindazon 105 alatt, még báró Kemény Zsigmond ur viszi a Pesti Napló deak-parti lap szerkesztését, a nevezett lap politikai irányára semmi befolyást gyakorolni, sem azt követelni nem fogok, az egyedül báró Kemény Zsigmond ur joga lévén.

6. A hűbös számadás tekintetéből a Pesti Napló nyomdai költsége a mai naptól számított 5 évre a következőképpen állapíthatik meg:

A Pesti Napló 23—23^{1/2} nagyságú papiroson, rizmájú, 23 font nehéz, az első egy ezer példányban szedés, nyomtatás és papírost érve negyvenöt (f. 45) forintot 60 kr. anet. ért. s minden további egy száz példány egy forint 65 kr-ban állapíthatik meg, sfb.

Előttünk: Tritsch Henrik mint tanu. D. Kemény Zsigmond Jókai Mór mint tanu. Emich Gusztáv.

Az Athenaeum-társulat megalakulásakor Emich a báró Keménnyel kötött szerződést átruházta az Athenaeumra a következő formában:

Jelen okmányt, minden jogokkal és kötelezettségekkel, az Athenaeum társaságra átruházom, kezeskedve ezen okmányon olvasható aláírások valóságáért, de egyebekben minden más kötelezettség nélkül. Pest, 1868. július 7-én.

Ífjabb Emich Gusztáv, miní atyám, idősb Emich Gusztáv meghatalmazottja.

Két év múlva Kemény és az Athenaeum között újabb egyezés vált szükségessé a változott viszonyok folytán”, s itt a nyomdai árakat is emelték. Ma, amikor egy kiló papír 30 korona, mosolygunk rajta, ahogy olvassuk, hogy a megdrágult lap „minden további száz példányáért 2 (két) forint” fizetendő.

A felemelt munkadíj következtében — így szól a módosítás — a kiállítás költségei is szaporodván, a Pesti Napló nyomdai költsége egyelőre következőképpem állapítható meg:

a reggeli lap első 1000 példányának szedése, nyomása és papíráért együttesen ötvenöt (55) forint; minden további egy száz példányért 2 (két) forint;

az esti kiadás első 1000 példányának szedése, nyomása és papíráért (fél iven) együttesen huszonkét (22) forint, minden további egy száz példány 90 kr-ért.

Kemény szerkesztőségi költségét az esti és reggeli kiadásokért — s ebbe az összes munkatársak díjazása és az alkalmi tiszteletdíjak is beleértődtek — havi 1400 forintra emelték fel. Az új szerződés után azonban nem sokáig állott Kemény a lap élén. 1873 elején a már régóta betegeskedő báró állapota annyira rosszra fordult, hogy új szerkesztőről kellett gondoskodni. Az Athenaeum igazgatósága jegyzőkönyvbe foglalta, hogy „báró Keménynek a Pesti Napló megalapítása és annak legnehezebb időkből hazafias buzgalommal való fenntartása körül kiváló érdemei vannak” s ezért évenként 1000 forint tiszteletdíjat biztosított neki.

A Pesti Napló új szerkesztője Urvary Lajos lett, akinek szerződésében ki volt kötve, hogy „a lapot továbbra is Deak-parti szellemben tartozik szerkeszteni”. Urvarynak 1887-ben bekövetkezett halála után ifjabb Ábrányi Kornélt szerződtették szerkesztőnek. A Pesti Naplónak ekkor 3000 előfizetője volt, a szerkesztőségi kiadás pedig évi 30.000 forint, amelyből Ábrányit 5000 forint illette meg. 1892-ben aztán Ábrányi megvette a lapot az Athenaeumtól, amely ettől kezdve csak nyomdászva volt a Pesti Naplónak egészen 1894-ig, amikor új gazda jött és a lapot máshol nyomatta. Ezzel aztán véget ért az Athenaeum és a Pesti Napló negyedszázados kapcsolata, amelyre — a jubileumi könyvből látjuk — büszkén emlékezik meg az Athenaeum és amelyre meghatott érzéssel emlékezünk mi is.